

เพลงพวงมาลัย

“เอื้อระเหยลอมมา	ลอมมาแต่เขาคีรินทร์
ถ้าพี่เป็นนกเป็นกา	พี่จะพาน้องบิน
บินไปเขาคีรินทร์	ไม่ให้ตกดินเลยเอ๋ย”

ภาษิต

“ผู้เฒ่ากล่าวคำหาญ ปุ่มหลวงบอกยาป้าง แม่ฮ้างบอกยาเสน่ห์ คนโลเลสั่งสอนความสู้
คนลบหลู่ชู้บอกทางคุณ คนเป็นขุนชู้บอกทางคำ คนขี้ยาชู้ช่งหาเงิน.....”

ปัญหาภาษิต

“ไปบ่กลับ หลับบ่ตื่น ฟีนบ่มี หนีบ่มีม กัมบ่หวิด”

“หาบ่หนัก ดักบ่เต็ม เค็มบ่จืด มีคบ่แข็ง”

ตัวอย่างที่ยกมานี้ เป็นคติชาวบ้านที่ถ่ายทอดโดยใช้ภาษาถิ่นและรักษารูปแบบดั้งเดิมไว้ให้คนรุ่นหลัง
ได้เรียนรู้เพื่อสืบทอดต่อไป

ภาษาเป็นสิ่งที่สังคมผลิตขึ้นเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมทุกประเภท ทั้งที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดี
วรรณกรรม คำสอน สุภาษิต คำขวัญ หรือบทเพลง ย่อมต้องอาศัยภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด
ทั้งสิ้น ดังเช่นวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วงก็จะเป็นการสอนให้สำนึกในบาปบุญคุณโทษ ความดี
ความชั่ว ในจารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามก็เพื่อถ่ายทอดให้รู้วิชาแพทย์แผนโบราณ หรือการที่เรา
ได้ศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและค่านิยมของคนในสมัยต่าง ๆ จากวรรณกรรมหรือ
วรรณคดีในสมัยนั้น ๆ เช่น

“นางกอดจูบลูบหลังแล้วสั่งสอน	อำนวยพรพลายน้อยละห้อยให้
พ่อไปดีศรีสวัสดิ์กำจักภัย	จนเติบโตใหญ่ยิ่งยวดได้บวชเรียน
ถูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ	เจ้าจงอดส่ำห์ทำสม่าเสมียน
แล้วพาถูออกมาข้างท่าเกวียน	จะจากเจียนใจขาดอนาใจ”
	(ขุนช้างขุนแผน ของสุนทรภู่)
“แลนั่งแลคอนตอนนูก	ยามทุกข์โซกาพาให้
ยามสุขยิ้มหัวดีใจ	ทำไรทำได้ไซ่จริง
แลนั่งแลคอนย้อนคิด	ไซ่จิตคิดดูทุกสิ่ง
หัวคนหัวโขนหัวลิง	ไซ่จริงใส่เล่นเป็นตัว”
	(คติชาวบ้านสี่ภาค ของโมทยากร)

สุภาษิต

“อันความคิดวิทยาเหมือนอาวุธ
สงวนคมสมนึกใครอีกซัก
ประเสริฐสุดซ่อนใส่เสี้ยนในฝัก
จึงค่อยชักเชือดฟันให้บรรลัย”
(เพลงยาวถวายโอวาท ของสุนทรภู่)

“เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ
อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย
ใครเขาไม่สรรเสริญเมื่อนามฉัน”
(สุภาษิตสอนหญิง)

“แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด
มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน”
(พระอภัยมณี ของสุนทรภู่)

คำขวัญ

“สืบทอดวัฒนธรรม สืบสานภาษา สืบคุณค่าความเป็นไทย”
“สายธารแห่งน้ำใจ คือสายใยวัฒนธรรม”

คติพจน์

ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน, นกน้อยสร้างรังแต่พอตัว, อย่าใฝ่สูงจนเกินศักดิ์
ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่ ผูกอู่ตามใจผู้อื่นอน, น้ำขึ้นให้รีบตัก, เห็นช้างจืดอย่าจับตามช้าง ฯลฯ

เพลง

เพลงเด็กเอ๋ย.....เด็กดี

เด็กเอ๋ย เด็กดี ข้อมมีหน้าที่ ๑๐ อย่างด้วยกัน
หนึ่งนับถือศาสนา สองรักษาธรรมเนียมมัน
สามเชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์ สี่ว่าจ้านั้นต้องสุภาพอ่อนหวาน
ห้ายึดมั่นกตัญญู หกเป็นผู้รู้รักการงาน
เจ็ดหมั่นศึกษาให้เชี่ยวชาญ ต้องมานะบากบั่นไม่เกียจไม่คร้าน
แปดรู้จักออมประหยัด เก้าต้องซื่อสัตย์ตลอดกาล
น้ำใจนักกีฬากล้าหาญให้เหมาะกับกาลสมัยชาติพัฒนา
สิบทำตนให้เป็นประโยชน์ รู้บาปบุญคุณโทษ สมบัติชาติต้องรักษา
เด็กสมัยชาติพัฒนาเป็นเด็กที่พาชาติไทยเจริญ

จากคำสอนสมัยโบราณมาจนถึงคำสอนร่วมสมัย ทำให้เราเห็นว่ามนุษย์มีวิธีปลูกฝังสั่งสอนลูกหลานให้สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือซึ่งอาจจะมีรูปแบบเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้ว การสืบทอดทางวัฒนธรรมจากบรรพชนสู่อนุชน เป็นวิถีของสังคมที่กระทำโดยผ่านกระบวนการถ่ายทอด เช่น การอบรม สั่งสอน จากสถาบันต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัว วัด โรงเรียน ฯลฯ ซึ่งไม่ว่าจะใช้กระบวนการศึกษาอบรมในลักษณะใดก็ย่อมต้องใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสืบทอดวัฒนธรรมทั้งสิ้น
